

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Әмзә авыл жирлеге Советы

КАРАР

№ 42

«22» апрель 2022 ел

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының

**"Әмзә авыл жирлеге" муниципаль берәмлегендә жирләү эшен оештыру
турындагы нигезләмәне раслау хакында**

Россия Федерациясе Президентының «Вафат булган кешеләрне жирләү буенча хезмәт күрсәтүгө гражданнарның хокук гарантияләре турында» 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Указы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы, «Күмү һәм жирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль законнар, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы "Әмзә авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Әмзә авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының "Әмзә авыл жирлеге" муниципаль берәмлегендә жирләү эшен оештыру турында күшымтада бирелгән Нигезләмәне расларга

2. Әлеге каарны Нурлат муниципаль районының рәсми сайтында <http://nurlat.tatarstan.ru/> бастырып чыгарырга.

3. Әлеге каар халыкка игълан ителгән көннән үз көченә керә.

4. Әлеге каарның үтәлешен тикшереп торуны үз жаваплылыгымда калдырам.

Утырыш рәисе,
Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Әмзә авыл жирлеге
Советы депутаты

А.Ә.Шәйдүллин

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Әмзә авыл жирлеге
Советының 2022 елның 22
апрелендәге 42 номерлы
каарына күшымта

**Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районның
"Әмзә авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру
турында нигезләмә**

“Әмзә авыл жирлеге” (алга таба - Нигезләмә) муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру турында әлеге нигезләмә Россия Федерациясе Президентының 1996 елның 29 июнендәге № 1001 номерлы “Улгәннәрне күмү буенча хезмәт күрсәтүләр гарантияләре турында”гы Указы, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы, “Күмү һәм жирләү эше турында”гы 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль законнар, жирләү һәм күмү өлкәсендә башка норматив хокукий актлар, РФ Баш дәүләт санитария табибының 28.01.2021 N 3 каары белән расланган СоН ПиН 2.1.3684-21 нигезендә эшләнгән.

1нче бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

**Статья 1. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төп төшөнчәләр һәм
билгеләмәләр**

Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге төшөнчәләр кулланыла:

-жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы-жирле үзидарәнең вәкаләтле органы яисә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтләр бирелгән жирле үзидарә органының вәкаләтле вазыйфай заты;

- жирләү эше мәсьәләләре буенча максус хезмәт - жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеген күрсәту максатларында муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары тарафыннан төzelә торган оешма;

- жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге - жирләгендә дәүләт гарантияләрен тәэммин итү максатларында жирләү эше мәсьәләләре буенча максуслаштырылган хезмәт күрсәтә торган хезмәтләрнең минималь исемлеге;

- жирләү зonasы - зират территориясенең төп функциональ жирләү өлеше, шул исәптән мәетнең яндырган көле салынган савытны күмү зonasы.

- жирләү урыннары - жирләү өчен зиратларның жирләү зonasында бирелә торган жир кишәрлекләре;

- кабер өстендәге корылмалар (кабер ташлары) - жирләү урыннарында урнаштырыла торган истәлек корылмалары;

-ялгыз каберлекләр - вафат булган (үлгән), хатыны, янын туганнары, башка туганнары яисә вафат булган затның законлы вәкиле булмаган, шулай ук шәхесләре Эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән мәетләрне (үлгән) жирләү өчен жәмәгать зиратлары территориясендә бирелә торган жирләү урыннары;

-туганнар каберләре - үлгән ир яисә хатынның янын туганын шул ук жир кишәрлекендә жирләүне гарантияләү өчен жәмәгать зиратлары территориясендә түләүсез нигездә бирелә торган жирләү урыннары;

-Гайлә (нәсел) каберлекләре - өч һәм аннан да күбрәк үлгән янын туганнарны, башка туганнарны күмү өчен жәмәгать зиратларында түләүле нигездә (туган булган затларны күмү урынын исәпкә алып) бирелә торган жирләү урыннары;

- гайлә әғъзалары-туганлық (милек) белән бәйле затлар, бергә яшәүче һәм уртак хужалық алып баручы;

- ирекле күмү өчен ябық зиратлар - күмү зонасында күмү урыннары бирү өчен буш жир кишәрлекләре булмаган зиратлар;

-санитар-яклау зонасы - күмү урыннарының чикләрен мәжбүри рәвештә максус мәгълүмат билгеләре белән торак төzelештән, ландшафт-реакцион зонадан, ял зонасыннан һәм башка объектлардан аерып торучы зона;

- элек мәет жирләнгән урынга кабат мәет жирләү - мәетне элек туганнары жирләнгән урында билгеләнгән тәртиптә жирләү.

2нче бүләк. ЖИРЛӘҮНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ГАРАНТИЯЛӘРЕ

Статья 2. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән мсемлеге

1. Мәет жирләү бурычын үз өстенә алган ир яисә хатын, янын туганнарына, башка туганнарына, үлгән кешенең законлы вәкиленә яисә башка затка (алга таба - вафат булганны күмү бурычын үз өстенә алган зат) жирләү буенча киләсе бушлай хезмәтләр исемлеге нигезендә жирләү гарантияләнә:

1) жирләү өчен кирәклे документларны рәсмиләштерү (жирләнү турында таныклык һәм номер бирү);

2) жирләү өчен кирәкле табут һәм башка әйберләрне (киж-мамык тукымалар, белән тышланган табут, такталар, килем комплекты, киж-мамык тукымалар) бирү һәм китерү;

хатыны, янын туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган мәетнен жәсәден төрү;

3) мәрхүмнең жәсәден (жәсәд өлешиләрен) илтү, ритуаль билгеләнештәге әйберләрне китерү буенча транспорт хезмәтләре курсәтү;

4) жирләү (каберне казу һәм көрәк белән күмү, кремацияләү һәм мәетнен

яндырылғаннан соң көле салынған савытны бирү);

5) Жирләу тәртибе турында язмаларны теркәп бару.

2. Жирләу буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеген күрсәту жирләу эше белән шөгүльләнүче махсус хезмәт, юридик һәм физик затлар тарафыннан гариза нигезендә башкарыла.

Бу максатларда түбәндәге документлар бирелә:

- түләүсез нигездә жирләу буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеген күрсәту турында ирекле рәвештә гариза;

- үлем турында медицина таныклығы.

3. Үлгән кешене күмү бурычын үз өстенә алган зат ЗАГС органнарында мөстәкыйль рәвештә үлем турында таныклық рәсмиләштергән булса, жирләүгә социаль пособие түләү өчен вәкаләтле органга пособиеләр түләү буенча түбәндәге документларны тапшыра:

- вафат булу турында таныклық күчермәсе белән төп нәсхәсе белән чагыштыру өчен;

- вафат булу турында белешмә.

4. Жирләу буенча иренә, якын туганнарына, башка туганнарына, законлы вәкиленә яки башка затка күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты түбәндәге таләпләргә туры килергә тиеш: үлгән кешене жирләу мәсъәләләре буенча махсус хезмәт тарафыннан жирләу эшен башкару бурычын үз өстенә алган бүтән затка жирләу буенча күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты түбәндәге таләпләргә туры килергә тиеш:

-жирләу өчен кирәклө документларны рәсмиләштерү (вафат булу турында медицина белешмәсе, вафат булу турында таныклық, Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының ЗАГС бүлеге тарафыннан бирелгән таныклық) тиешле органнарга мөрәҗәгать иткән көннән бер тәүлек эчендә;

-жирләүне оештыруга һәм үткәрүгә заказны кабул итү, ул мәрхүм мәетенен кайсы моргта урнашуын, жирләу датасын һәм вакытын, матәм процессы маршрутын, килем-салым құләмен, мәрхүмнең буй озынлығын, автокатафалк хезмәтенә заказны рәсмиләштерүне үз эченә ала;

-тышкы һәм эчке яктан тукыма белән тышланған агач табут бирү;

- күмү өчен кирәклө предметларны бирү;

- табутны һәм кирәклө әйберләрне төяү-бушату эшләрен дә кертеп бер адреска китерү;

- гәүдәне табутка салу;

- жәсәдне салынған табутны зиратка һәм алга таба күмү урынына илтү;

-кабер казу урынын билгеләүне, кышкы чорда күмү урыннарын кардан чистартуны, кулдан көрөк белән кабер казуны, кабернең төбен чистартуны, кабер стенасын кулдан чистартуны үз эченә алган кабер урнаштыру;

-автокатафалктан табутны алып, күмү урынына илтеп кую, матәм йоласын үткәрүне көтү, табут капкачын ябу, кабергә табутны төшерү (көл белән урнаны төшерү), табутны туфрак белән күмү, кабер өстендәге туфракны тигезләп өөп кую;

- язулы ритуаль теркәү билгесен (фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган һәм һәм үлгән көне) кабергә беркетү һәм урнаштыру.

5. Дин буенча гражданнары күмү белән бәйле ритуаль хезмәт күрсәтүләрнең сыйфаты һәм женаза ритуалы предметлары санитария нормаларына һәм қагыйдәләренә, техник шартларга һәм башка хокукый актларга туры килергә тиеш, алар гамәлдәге законнар нигезендә ритуаль хезмәтләр күрсәту өлкәсендә хезмәт күрсәтүләргә һәм продукциягә мәжбүри таләпләр билгели, шулай ук дин тоту қагыйдәләренә һәм тәртибенә, туганнарының теләкләрен исәпкә алып, туры килергә тиеш.

6. Мәет жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнен гарантияләнгән исемлеге нигезендә курсәтелә торган хезмәтләр бәясе, әлеге статьяның 1 өлешиндәге 1 пунктында курсәтелгән курсәткечләрдән тыш, Россия Пенсия фондының Татарстан Республикасы Нурлат районындағы клиент хезмәте (бүлеге хокукларында), Россия Федерациясе Социаль иминият фонды бүлеге белән кипештереп, жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

7. Жирләү буенча хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә бирелә торган хезмәтләрнең 5нче пунктта курсәтелгән хакы күләме, инфляция (куллану бәяләре) дәрәҗәсен исәпкә алып, тиешле финанс елына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә ел саен индексацияләнергә тиеш.

8. Вакытлыча эшкә сәләтсезлек очрагына һәм үлем көненә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле һәм ана булу сәбәпле мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле вафат булган пенсионерларны жирләү өчен хезмәт күрсәтүләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә курсәтелә торган хезмәтләр хакының жирләү эше мәсьәләләре буенча Россия Федерациясе Пенсия фонды, федераль бюджет, Россия Федерациясе Социаль иминият фонды, Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән түләү тәртибе һәм күләме; вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле булмаган затларны жирләүгә һәм мәшгульлек хезмәте органнары тәкъдиме буенча вакытыннан алда пенсия рәсмиләштергән пенсионерлар (тиешле пенсия алу хокукин бирә торган яшькә житкәнче, пенсионерның үлеме вакытыннан алда пенсия алган чорга житкән очракта)үлеменә бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле үлгәннәрне жирләүгә;; вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм үлем көненә бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле үлгән гражданнарны һәм вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм күрсәтелгән гайлә әгъзаларының үлеменә бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләнергә тиешле гражданнарның балигъ булмаган гайлә әгъзаларын жирләүгә бәйле рәвештә аның вафат булган гайлә әгъзаларын жирләүгә бәйле рәвештә; әгәр вакытлыча эшкә

яраксызлық очрагына һәм ана булуга бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиеш булмаган һәм пенсионер булмаган очракта, шулай ук үле бала туган очракта, йөклелекнен 154 көне үткөннән соң, Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срекларда башкарыла.

9. Әмзә авыл жирлеге территориясендә урнашкан жирләү эше мәсьәләләре буенча маҳсус билгеләнгән хезмәт, жирләү буенча бушлай күрсәтелә торган хезмәтләрнен гарантияләнгән исемлеге турында (һәр хезмәтнен бәясен күрсәтеп), түләүсез нигездә хезмәт күрсәтүнен гарантияләнгән исемлеген күрсәту өчен кирәкле документлар исемлеге турында мәгълүмат (адреслар һәм телефоннар белән) рәсмиләштерү урыннарында урнаштыру, шулай ук жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле башкарма орган турында мәгълүмат (адресларын һәм телефоннарын күрсәтеп) сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм ЗАГС органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Статья 3. Вафат булучыны күмү гарантияләре, ире, якын туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле булмаган, шулай ук вафат булучының шәхесе ачыкланмаган кешене күмү гарантияләре

1. Вафат булганнарны, хатынын, якын туганнарын, башка туганнарын, башка туганнарын яки үлгән кешенең законлы вәкилен күмү буенча яисә аларны күмү мөмкинлеге булмаганда, шулай ук жирләү бурычын үз өстенә алган башка затлар булмаганда һәм шәхесе ачыкланмаган үлүчеләрне күмү буенча хезмәтләрнен гарантияләнгән исемлеге:

- 1) күмү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү,
- 2) жәсәдне төрү,
- 3) табутны бирү һәм китерү,
- 4) үлгән кешенең жәсәден зиратка илтү,
- 5) жирләү: кабер казу һәм жирләү буенча хезмәтләр күрсәту,
- 6) күмү ритуаль теркәү билгесен урнаштыру.

2. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган үлгән кешеләрне күмү хезмәтләре түләүсез нигездә жәназа эше мәсьәләләре буенча маҳсуслаштырылган хезмәтләр булып чыга.

3. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган вафат булган кешеләрне күмү хезмәтләренең бәясе өлөгө Нигезләмәнең 2 нче маддәсенең 7нче өлеше нигезендә билгеләнә.

4. Танылмаган үлгән кешеләрне күмү хокук саклау органнары ризалығы белән билгеләнгән вакытта гамәлгә ашырыла.

Статья 4. Мәет жирләүгә социаль пособие

1. Мәетне күмү бурычын үз өстенә алган затлар акчалары исәбеннән башкарылган очракта, күрсәтелгән затларга Россия Федерациясе законнарында

билгеләнгән күләмдә күмүгә социаль пособие түләнә.

2. Мәет жирләүгә яисә бер мәртәбә матди ярдәм курсәтүгә социаль пособие билгеләү һәм түләү тәртибе Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә.

Знче бүлек. ЖИРЛӘҮ ЭШЕ НИГЕЗЛӘРЕ

Статья 5. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә кулланыла торган мәлкәт

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә кулланыла торган мәлкәт белән идарә итү, файдалану һәм эш иту Россия Федерациясе законнары һәм муниципаль хокукий актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Зиратлар урнашкан жир кишәрлекләре жир законнары нигезендә дайми (сроксыз) файдалануга бирелә.

Статья 6. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы

1. Әмзә авыл жирлегендә жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы булып Татарстан Республикасы Нулат муниципаль районнының "Әмзә авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тора.

2. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы карамагына түбәндәгеләр керә:

1) жирлек территориясендә ритуаль хезмәт курсәтүләрне оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

2) жирлек территориясендә жирләү урыннарын булдыру һәм оештыру, зиратны ябу, зиратны күмү урыннарын күчерү (табигый бәла-казалар куркынычы янаган очракта) турында карап кабул иту;

3) жирләү һәм күмү эше өлкәсендә муниципаль программалар кабул иту һәм гамәлгә ашыру;

4) кануннар һәм әлеге Нигезләмә нигезендә жирләү урыннарын урнаштыру өчен жир кишәрлекләре бирү;

5) санитария һәм экология таләпләре бозылганда, күмү урынында эшчәнлекне туктатып тору яисә туктату, жибәрелгән хокук бозуларны бетерү буенча чарагалар күру;

6) жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә курсәтелә торган хезмәтләргә (тарифларга) бәяләрне раслау;

7) күмү урыннары зурлыгын билгеләү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

8) зиратларны карап тоту һәм зиярәт кылу қагыйдәләрен билгеләү;

9) гайлә (нәсел каберлекләре) күмелүләре реестрын формалаштыру һәм алып бару, муниципаль зиратларда гайлә (нәсел каберлекләре) күмү өчен урын

биру яки бирүдән баш тарту турында карар кабул итү;

10) жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә башкарылған жирләүлөрнең барлық төрлөрен исәпкә алуны, шулай ук аларны инвентаризацияләүне алып бару;

11) гамәлдәге законнарда каралған башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

3. "Әмзә авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты жирләү эше мәсьәләләре буенча бурычлар йөкләнүче маҳсус хезмәт төзи.

Статья 7. Жирләү эше мәсьәләләре буенча төзелгән маҳсус хезмәт

Күмү эше мәсьәләләре буенча маҳсус хезмәткә түбәндәгे бурычлар йөкләнә:

1) жирләү хезмәтләренең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр күрсәту;

2) үлгән, хатыны, ябын туганнары, башка туганнары булмаган, үлгән кешенең законлы вәкилен, шулай ук сорай булмаган һәм танылмаган үлгәннәрне күмү буенча хезмәтләр күрсәту.

Статья 8. Күмү хезмәтләре

Әлеге Нигезләмә максатларында жирләү хезмәтләренә жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлегендә каралған хезмәтләр керә.

Статья 9. Моргка үлгәннәрне илтү белән бәйле төп мәсьәләләр

1. Вафат булучының жәсәден, күтәреп кую - бушату эшләрен дә кертеп, моргка илтү медицина учреждениеләре хисабына гамәлгә ашырыла.

2. Мәрхүм, хатыны, ябын туганнары, башка туганнары булмаган йә суд-медицина экспертизасы (тикшеренү) һәм патологик-анатомик яру (медицина учреждениеләрендә вафат булғаннан тыш) житештерү өчен үлгән затның законлы вәкилен ачыклау яисә булған урыннан мәетнең жәсәден төяү-бушату эшләрен дә кертеп, моргка күчерү Россия Федерациясе законнары нигезендә әлеге төр хезмәт күрсәтүләргә муниципаль контракт (килешү) төзегән юридик затлар яисә индивидуаль эшкуарлар тарафыннан Әмзә авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

3. Әлеге статьяның 1 һәм 2 өлешләрендә каралмаган очракларда вафат булғаннары транспортировкалау үлгән кешене (яисә башка кызыксынучы затларны) күмүне үз өстенә алган зат акчалары исәбеннән юридик затлар яисә индивидуаль эшкуарлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4нче бүлек. ЖИРЛӘҮ УРЫННАРЫ

Статья 10. Зиратлар

1. Муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан барлық зиратларны исәпкә алуны жирләу һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы билгеләнгән тәртиптә алып бара.

2. Ирекле жирләу өчен ябық булган зиратларда санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм нормалар үтәлгән килеш (алга таба - санитария кагыйдәләре) бары тик жирле үзидарә органының ирекле жирләу өчен зиратны ябу турындагы хокукий акты үз көченә кергәнче бирелгән туганлық, гайлә (нәсел каберлекләре), мактаулы күмү территориясендә генә жирләнә.

3. Зиратлар территориясендә аларның максатчан билгеләнеше белән туры килми торган нинди дә булса эшкуарлык эшчәnlеге алып бару тыела.

Статья 11. Зиратларны карап тоту һәм зиярәт кылу кагыйдәләре

1. Жирле үзидарә органы карамагындагы зиратларны карап тоту һәм зиярәт кылу кагыйдәләре жирләу һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

2. Зират территориясендә юл хәрәкәте иминлеге турында Россия Федерациясе законнарын үтәп, транспорт чарапары өчен бушлай машина кую урыны каралырга тиеш.

3. Жирләу урыннарын чәчәкләр, матурлау материаллары белән сату иту шуши максатлар өчен жирле үзидарәнең жирләу һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы үз компетенциясе чикләрендә бирелгән урыннарда гына гамәлгә ашырыла.

5нче бүлек. КҮМЕЛҮ УРЫННАРЫ

Статья 12. Күмелү урыннары һәм аларның тәрләре

1. Әлеге Нигезләмә максатларында күмү урыннары тубәндәге тәрләргә бүленә: ялғыз, туганлық, гайлә (нәсел), мактаулы.

Жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә жирле үзидарә органы жирле үзидарә органы карамагындагы зиратлар территориясендә житештерелгән барлық каберлекләрне исәпкә алып бара, шулай ук аларны өч елга бер тапкыр инвентарьлаштыру үткәрә.

2. Жәмәгать зиратлары территориясендә хәрби каберлекләр (хәрби участоклар) һәм бер диндә вафат булган кешеләрне жирләу өчен аерым жир участоклары (зоналар) каралырга мөмкин.

3. Жәмәгать зиратлары территориясендә, халыкның радиацион куркынычсызлығы өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын һәм санитар кагыйдәләрне үтәп, югары радиоактив фонына ия булган мәетләрне жирләу өчен аерым жир кишәрлекләре (зоналар) каралырга мөмкин.

4. Жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан, Россия Федерациясе законнары һәм әлеге Нигезләмә таләпләрен

үтеп, зиратлар территориясендә житештерелгән каберлекләргә инвентаризация үткәрү тәртибе билгеләнә.

5. Россия Федерациясе законнары һәм әлеге Нигезләмә нигезендә бирелгән жирләү урыннары мәжбүри рәвештә, шул исәптән күрсәтелгән урыннарда төзекләндерелмәгән (ташландык) каберлекләр булганда да, тартып алышынан.

6. Жирләү урыннары зиратның билгеләнгән планировкасы нигезендә бирелә. Күрше участоклар арасында ара-0,5 м, рәтләре арасында -0,75 м..

7. Зиратның билгеләнгән планировкасын бозып, зиратларны, шул исәптән күмелгән урыннар арасында, юл кырыйларында һәм санитар-саклау зонасы чикләрендә күмү урыннары урнаштыру рәхсәт ителми.

Статья 13. Ялгыз каберлекләр

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан жирләү эшләре мәсьәләләре буенча махсус хәzmәткә ялгыз күмү урыны бирү туринда гариза белән мәрәҗәгать иткән көнне жирләү һәм жирләү эшләре буенча вәкаләтле орган тарафыннан жирләү урыннары бирелә. Гаризага үлем туринда таныклыкның күчermәсе (чагыштыру өчен төп нөсхә күшымтасы белән) теркәлә. Ялгыз каберлекләр өчен урыннар билгеләнмәгән мәетләрне жирләү өчен бирелә икән, гаризага өстәмә рәвештә эчке эшләр органнарының күрсәтелгән мәетләрне күмүгә ризалыгын раслаучы документ күчermәсе (чагыштыру өчен төп нөсхә күшымтасы белән) теркәлә.

2. Ялгыз күмелү өчен күләме 5 кв. метрдан артмаска тиеш (2,5 м * 2,0 м).

Бер тирәнлектә бер урында жирләү саны -1.

3. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы ялгыз күмелү өчен урыннар биргәндә, ялгыз жирләү туринда таныклык әлеге статьяның 4 өлешендә билгеләнгән очраклардан тыш бирелми.

4. Якын туганнары, башка туганнары барлыкка килгән очракта, аларның язмача мәрәҗәгате һәм туганлык мөнәсәбәтләрен раслаучы документлар нигезендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан жирләү туринда таныклык бирелә.

Статья 14. Туганнар каберлеге

1. Туганнар каберлеге өчен урыннар жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле жирле үзидарә органы тарафыннан жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге вәкаләтле орган тарафыннан жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вафат булган, жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хәzmәтне яисә башка хужалык итүче субъектны жирләү өчен урын бирү туринда гариза белән жирләү бурычын үз өстенә алган зат мәрәҗәгать иткән көнне түләүсез бирелә. Гаризага үлем туринда таныклыкның күчermәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә күшымтасы белән), туфрак күмелгәндә, гаризага өстәмә рәвештә кремация туринда белешмә күчermәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәне теркәү белән) теркәлә.

2. Туганнар каберлегенең күләме 10 кв. метрдан артмаска тиеш (2,5 м*4м).

Бер тирәнлектә бер урында жирләү саны -2

3. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органнары тарафыннан туганнар каберлеге өчен урын биргәндә туган жирләү турында таныклық бирелә.

Статья 15. Гайлә (нәсел) каберләре

1. Гайлә (нәсел) каберләре өчен күмү урыннары хәзер жирләр өчен дә һәм киләчәктә күмүләргә дә бирелә.

2. Зират территориясендә гайлә (нәсел) каберләре күмү зонасының мәйданы зираттагы күмү зонасының гомуми мәйданының өчтән береннән артмаска тиеш.

3. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә гайлә (нәсел) күмү урыны бирү яисә бирүдән баш тарту турында карап кабул итә, гайлә (нәсел) каберләренең реестрын төзи һәм алып бара.

4. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына гайлә (нәсел) каберләренә жирләү өчен урын бирү мәсьәләсен хәл итү өчен түбәндәгे документлар тапшырыла:

1) гайлә (нәсел) каберләренә жирләү өчен урын бирү турында гариза;

2) паспорт яисә мәрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы башка документ күчермәсе, чагыштыру өчен төп нәсхәне теркәү белән;

3) ике һәм аннан күбрәк якын туганнарының (башка туганнарының) булуын раслаучы документлар күчермәләре, төп нәсхәсе белән чагыштыру өчен теркәлә.

Әлеге Нигезләмәдә каралмаган башка документларны бирүне таләп итү рәхсәт ителми.

Барлық тапшырылган документлар да мәрәжәгать итүегә шуши статьяда күрсәтелгән документларны тапшырган көнне аларны кабул итү датасы турында тамга белән тапшырыла торган опись буенча кабул ителә.

Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы бирелгән документларны исәпкә алуны һәм саклауны тәэмин итә.

6. Гайлә (нәсел) жирләү урыны киләчәккә күмелгән очракта, гайлә (ыруглык) күмү өчен урын бирү яисә аны тәкъдим итүдән баш тарту турындағы карап гариза барлық кирәклө документлар белән алынган көннән алып ундурут календарь көннән артмаган срокта кабул ителә.

Әгәр жирләү хәзерге вакытта гамәлгә ашырылырга тиеш булса, гайлә (нәсел) күмү өчен урын бирү яисә аны бирүдән баш тарту турында карап мәрәжәгать итүче тарафыннан жирләү өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына (күмү көненә кадәр бер көннән дә соңга калмычча) үлем турында медицина таныклығы яисә ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән үлем турында таныклык бирү көнендә, шулай ук әлеге статьяның 5 өлешендә күрсәтелгән документларны бирү көнендә кабул ителә.

7. Гайлә (нәсел) күмү урыны зурлығы 12 кв. метрдан артык була алмый

(туганнар кабере өчен бушлай урынны исәпкә алып).

8. Гайлә (нәсел) каберенә күмелү түрүндагы таныклыкта түбәндәгеләр күрсәтелә: гайлә (нәсел) каберлеге өчен урын бирелгән зиратның исеме; гайлә (нәсел) каберлеге зурлығы, зиратта урнашу урыны (квартал, сектор, участок номеры); гайлә (нәсел) каберенә жирләнүе теркәлгән затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, шулай ук законнар нигезендә башка белешмәләр.

Гайлә (нәсел) күмү урыны түрүнде мәгълүмат жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан гайлә (нәсел) күмү реестрына ул бирелгән көннән алып өч эш көне эчендә кертелә.

Статья 16. Мактаулы күмү урынына күмү

1. Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Нурлат муниципаль районы, Әмзә авыл жирлеге алдындагы казанышлары булган вафат булган гражданнар истәлеген мәңгеләштерү максатларында жәмәгать зиратлары территориясендә жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле жирле үзидарә органы карары нигезендә мактаулы күмү өчен аерым жир кишәрлекләре (зоналар) каралган булырга мөмкин.

2. Мактаулы күмү урыннары - күмелгән урыннар (кагыйдә буларак, уңайлы якын килүләре һәм яхши күзәтүләре булган зиратның төп аллеясе буйлап урнашкан) жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан, кызыксынучы затлар яисә оешмаларның үтенечнамәсе буенча түләүсез нигездә жирләү өлкәсендә, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Нурлат муниципаль районы, Әмзә авыл жирлеге белән тиешле казанышларын нигезләгәндә һәм раслаганды, вафат булган хатынының, туганнарының, башка туганнарының яисә законлы вәкиленең яисә законлы вәкиленең вафат булган хатынының яисә туганнарының теләген башка төрле белдерүләре булмаганды бирелә.

3. Мактаулы күмелү урыны зурлығы - 6 кв. м мәйданлы участок.

4. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан мактаулы жирләү урыны бирелгәндә мактаулы күмелү түрүнде таныклык бирелә.

Статья 17. Бер урынга икенче кат күмү

1. Туганлык, гайлә (нәсел) каберлеге, мактаулы урында жирләү өчен түбәндәгә документлар тапшырыла:

1) жирләү түрүнда гариза;

2) күмелү түрүнде тиешле таныклык;

3) мәрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы паспорт яисә чагыштыру өчен төп нөсхәне теркәү белән башка документ;

4) жирләү урыны теркәлгән затның нотариаль таныкланган ризалыгы (мәрәжәгать итүче әлеге урын теркәлгән зат булмаган очракта);

5) үлем түрүнда таныклық күчермәсе белән төп нөсхәне чагыштыру өчен теркәп бирү.

Мөрәжәгать итүчедә курсәтелгән документларның күчермәләре булмаган очракта, аларны әзерләү аның компетенциясе нигезендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы хезмәткәрләре тарафыннан тәэммин ителә.

Өлеге Нигезләмәдә каралмаган башка документларны тапшыруны таләп иту рәхсәт ителми.

Статья 18. Күмелгән урыннарны теркәү (яңадан теркәү)

1. Жирле үзидарә органы карамагындағы зират территориясендә житештерелгән һәр күмү жирле үзидарәнен жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан күмүләрне теркәү кенәгесендә теркәлә. Күмүне теркәү түрүндагы язма күмү түрүнда таныклыкка кертелә.

Күмү урыннарын теркәү кенәгесендә күмүләрне теркәү һәм күмү түрүнда таныклыклар бирү өчен түләү алынмый.

2. Күмү урыннарын һәм күмү түрүнда таныклыкларны теркәү кенәгәләре күмү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан раслана.

Күләмнәрне теркәү китапларын алып бару тәртибе жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә.

Жирләүләрне теркәү кенәгәләрен саклауны Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районның "Өмзә авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты тикшереп тора.

3. Күмүне теркәү китаплары катый хисап документлары булып тора һәм дайими саклау эшләренә керә.

Курсәтелгән китаплар жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган билгеләгән тәртиптә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан муниципаль архивка дайими саклауга тапшырыла.

4. Башка затларга күмүне яңадан теркәү гариза бирү характерында һәм, яңадан теркәлу сәбәпләрен курсәтеп, гариза нигезендә мөрәжәгать иткән көнне жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Гайлә (нәсел) каберлегенә күмүгә карата яңадан теркәлу якын туганнар исеменә һәм башка туганнарга башкарыла, ә андыйлар булмаганды - башка затларга.

5. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы тарафыннан жирләүләрне яңадан теркәгәндә каберлекләрне теркәү кенәгесенә һәм жирләү түрүндагы таныклыкка тиешле үзгәрешләр кертелә.

Каберлекләрне теркәү кенәгесенә һәм күмелү түрүндагы таныклыкка үзгәрешләр керткән өчен түләү алынмый.

6. Гайлә (нәсел) күмелүләрен яңадан теркәү түрүнда мәгълүмат яңадан теркәү уздырылғаннан соң өч эш көне эчендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы тарафыннан гайлә (нәсел) күмелүләре реестрына кертелә.

Статья 19. Кабер өстендерге корылмалар (кабер ташлары), аларны теркәү

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы кабер өстендерге корылмаларның (каберлекләрнен) биеклеге буенча чикләүләр билгеләргә хокуклы.

Кабер өстендерге корылмалар (кабер ташлары) түбәндәгедә билгеләнгән биеклектән дә зуррак булалмый:

- һәйкәлләр-2 м дан да биек түгел;
- чардуганнар-1,2 м дан биек түгел.

2. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә һәр кабер корылмасын (кабер ташын) урнаштыру һәм алыштыру эшләре жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан башкарыла, бу хакта кабер өстендерге корылмаларны (каберлекләрне) теркәү кенәгәсендә һәм жирләү түрүндагы таныклыкта тиешле язма эшләнә.

Кабер өстендерге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү кенәгәсендә кабер өстендерге корылмаларны (кабер ташларын) урнаштыруны һәм алыштыруны теркәү һәм жирләү түрүндагы таныклыкка тиешле язма керту өчен түләү алынмый.

3. Кабер өстендерге корылмаларны урнаштыру һәм алыштыру эшләре күмелү урыны теркәлгән зат яки аның вәкиле тарафыннан паспорт яки шәхесне раслаучы башка документ, жирләү түрүнда таныклык, шулай ук кабер өсте корылмасын әзерләү (алу) түрүнда документ күрсәтелгәндә башкарыла.

4. Кабер өстендерге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү китаплары катый хисап документлары булып тора һәм жирле үзидарәнен жирләү һәм күму эше өлкәсендәге вәкаләтле органында дайими сакланырга тиеш.

5. Кабер өстендерге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү китабы үрнәге, аны алып бару һәм дайими саклау өчен әзерләү тәртибе жирләү һәм күму эше өлкәсендә жирлекнен вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

Статья 20. Зиратларны карап тотуга санитар һәм экологик таләпләр

1. Зиратларда эшчәнлек санитария һәм экология таләпләрен һәм жирләү урыннарын карап тоту қагыйдәләре нигезендә жирлек администрациясе билгели.

2. Жирләү урыннарының торышын санитар-эпидемиологик күзәту һәм экологик контроль кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Мәет жирләү урынын қарап тотуга санитария һәм экология таләпләре бозылганда, жирлек администрациясе күмү урынында эшчәнлекне туктатып торырга яисә туктатырга һәм булган хокук бозуларны бетерү һәм кеше сәламәтлегенә жирләү урынының тискәре йогынтысын бетерү, шулай ук жирләүнен яңа урынын булдыру чараларын күрергә тиеш.

4. Жирләгендә кулланыла торған предметлар һәм жиһазлар (табутлар, урналар, веноклар, бәлзәм савытлары) санитар-эпидемиологик таләпләргә һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге таләпләргә туры килергә тиеш.

6нчы бүлек. ЙОМГАКЛАУ НИГЕЗЛӘМӘЛӘРЕ

Статья 21. Нигезләмәне үтәмәгән өчен җаваплылык

1. Әлеге Нигезләмәне бозуга юл қуйган затлар гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы булалар.

Статья 22. Йомгаклау нигезләмәләре

1. Әлеге муниципаль норматив хокукий акт аны халыкка житкергән мизгелдән үз көченә керә.